

1. HRVATSKI JEZIK

1.1. CILJ ISPITIVANJA

Nacionalnim ispitom iz Hrvatskoga jezika ispituje se ovladanost jezičnom djelatnosti čitanja književnih i neknjiževnih tekstova, ovladanost jezičnom djelatnosti pisanja tekstova različitih vrsta i funkcionalnih stilova te poznavanje hrvatskoga jezika kao sustava.

Ispit je sastavljen prema Kurikulumu nastavnoga predmeta Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj¹ (NN, br. 10/19).

1.2. SADRŽAJ ISPITA

U nacionalnome ispitu iz Hrvatskoga jezika za osmi razred osnovne škole ispituju se odgojno-obrazovni ishodi/sadržaji iz triju područja ispitivanja, a jedno od ispitnih područja (područje čitanja) sadrži dva potpodručja:

1. *Čitanje*
 - a) čitanje književnoga teksta
 - b) čitanje obavijesnoga teksta
2. *Hrvatski jezik*
3. *Pisanje*.

Nacionalnim ispitom iz Hrvatskoga jezika za osmi razred ispituju se odgojno-obrazovni ishodi iz područja hrvatskoga jezika i komunikacije, područja književnosti i stvaralaštva te područja kulture i medija načelom vertikalno-spiralnoga slijeda s posebnim naglaskom na odgojno-obrazovne ishode od petoga do osmoga razreda osnovne škole. Ispitom su obuhvaćeni samo ishodi za koje su kurikulumom predviđene razine usvojenosti. Od tih se ishoda ispitom u školskoj godini 2022./2023. ispituje dio odgojno-obrazovnih ishoda iz svakoga od triju područja ispitivanja koja su u strukturu ispita prenesena tako da se slijede načela izrade ispita i organizacije ispitivanja.

U tablici 1. za svako područje ispitivanja navedeni su odgojno-obrazovni ishodi te pripadajući nastavni sadržaji na kojima se temelji ispitivanje.

¹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html

Tablica 1. Odgojno-obrazovni ishodi i nastavni sadržaji/sadržaji ispitivanja prema područjima ispitivanja Hrvatskoga jezika

PODRUČJE/POTPODRUČJE ISPITIVANJA	ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	NASTAVNI SADRŽAJI/SADRŽAJI ISPITIVANJA
Čitanje književnoga teksta	<p>OŠ HJ B.5.1 Učenik obrazlaže doživljaj književnoga teksta i objašnjava uočene ideje povezujući tekst sa svijetom oko sebe.</p> <p>OŠ HJ B.6.1. Učenik obrazlaže vlastite stavove u vezi s pročitanim tekstom.</p> <p>OŠ HJ B.7.1. Učenik vrednuje književni tekst tumačeći utjecaj književnoga teksta na oblikovanje stavova i vrijednosti.</p> <p>OŠ HJ B.5.2. Učenik razlikuje temeljna žanrovska obilježja književnoga teksta.</p> <p>OŠ HJ B.6.2. Učenik obrazlaže značenje književnoga teksta na temelju vlastitoga čitateljskog iskustva i znanja o književnosti.</p> <p>OŠ HJ B.7.2. Učenik tumači književni tekst na temelju čitateljskog iskustva i usporedbe s drugim tekstovima primjenjujući znanja o književnosti.</p>	<p>Vrste tekstova:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ lirska pjesma: domoljubna, pejzažna, ljubavna ◆ kratka priča ◆ novela ◆ crtica ◆ anegdota ◆ roman za djecu i mlade ◆ pustolovni roman ◆ kriminalistički roman ◆ romansirana biografija ◆ autobiografija ◆ komedija ◆ strip ◆ dramski tekst <p>Književnoteorijski pojmovi: ideja književnoga teksta, motiv, tema, likovi, mjesto i vrijeme radnje, pripovjedači u 1. i 3. licu, pjesnička slika, stih, strofa, asonanca, aliteracija, preneseno značenje, epitet, usporedba, hiperbola, retoričko pitanje, vrste rime, dramski sukob, dramska radnja</p>
Čitanje obavijesnoga teksta	<p>OŠ HJ A.5.3. Učenik čita tekst, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta.</p> <p>OŠ HJ A.6.3. Učenik čita tekst, uspoređuje podatke prema važnosti i objašnjava značenje teksta.</p> <p>OŠ HJ A.7.3. Učenik čita tekst, izvodi zaključke i tumači značenje teksta.</p> <p>OŠ HJ A.8.3. Učenik čita tekst, prosuđuje značenje teksta i povezuje ga s prethodnim znanjem i iskustvom.</p> <p>OŠ HJ C.5.1. Učenik razlikuje tiskane medijske tekstove i izdvaja tekstove/sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti.</p>	<p>Vrste tekstova:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ vijest ◆ izvješće ◆ sažetak ◆ prikaz ◆ uputa ◆ objašnjenje ◆ komentar ◆ obrazac ◆ brojčani prikaz podataka ◆ slikovni prikaz podataka ◆ znanstveno-popularni članak tekstovi s mrežnih portala suvremeni tekstovi s kojima se učenik svakodnevno susreće

PODRUČJE/POTPODRUČJE ISPITIVANJA	ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	NASTAVNI SADRŽAJI/SADRŽAJI ISPITIVANJA
Čitanje obavijesnoga teksta	<p>OŠ HJ C.5.2. Učenik opisuje značenje popularno-kulturnih tekstova u kontekstu svakodnevnoga života.</p> <p>OŠ HJ C.6.2. Učenik objašnjava značenje popularno-kulturnih tekstova s obzirom na interes i prethodno iskustvo.</p> <p>OŠ HJ C.7.2. Učenik obrazlaže značenje popularno-kulturnih tekstova s obzirom na društveni i ekonomski kontekst.</p> <p>OŠ HJ C.8.2. Učenik prosuđuje popularno-kulturne tekstove s obzirom na književni kontekst i kontekst ostalih umjetnosti.</p>	
Hrvatski jezik	<p>OŠ HJ A.5.5. Učenik oblikuje tekst i primjenjuje znanja o promjenjivim i nepromjenjivim riječima na oglednim i čestim primjerima.</p> <p>OŠ HJ A.6.5. Učenik oblikuje tekst i primjenjuje jezična znanja o promjenjivim vrstama riječi na oglednim i čestim primjerima</p> <p>OŠ HJ A.7.5. Učenik oblikuje tekst i primjenjuje znanja o sintaktičkom ustrojstvu rečenice na oglednim i čestim primjerima.</p> <p>OŠ HJ A.5.6. Učenik uočava jezičnu raznolikost hrvatskoga jezika u užem i širem okružju.</p> <p>OŠ HJ A.6.6. Učenik uočava jezičnu raznolikost hrvatskoga jezika kroz hrvatsku povijest.</p> <p>OŠ HJ A.7.6. Učenik imenuje tekstove i događaje važne za razvoj hrvatskoga jezika kroz hrvatsku povijest.</p>	<p>jezikoslovni pojmovi: morfološke kategorije: rod, broj, padež, lice i vrijeme nepromjenjive vrste riječi: prilozi, prijedlozi, veznici, usklici, čestice, brojevi promjenjive vrste riječi: glagoli, imenice, pridjevi, zamjenice glagolske kategorije: vrijeme, način, vid, prijelaznost: povratni glagol glagolski oblici: infinitiv, prezent, perfekt, aorist, imperfekt, pluskvamperfekt, futur II.; glagolski načini: imperativ, kondicional I., kondicional II. (na razini prepoznavanja) glagolska imenica glagolski pridjev radni glagolski pridjev trpni (na razini prepoznavanja) glasovne promjene: palatalizacija, sibilizacija, nepostojani a, jotacija, smjenjivanje ije/je/i/e</p>

PODRUČJE/POTPODRUČJE ISPITIVANJA	ODGOJNO-OBRZOVNI ISHODI	NASTAVNI SADRŽAJI/SADRŽAJI ISPITIVANJA
Hrvatski jezik		<p>sintaktičko ustrojstvo rečenice: predikat, subjekt, objekt (glagoli po predmetu radnje), priložne oznake: mjesto, vrijeme, način, uzrok; atribut, apozicija</p> <p>povijest jezika, standardni jezik, govori i narječja: hrvatski jezik: standardni jezik, narječja, govori</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ trojezičnost i tropismenost hrvatski srednjovjekovni jezični spomenici prvotisak. ◆ prvi hrvatski rječnik, prva hrvatska gramatika
Pisanje	<p>OŠ HJ A.5.4. Učenik piše tekstove trodijelne strukture u skladu s temom.</p> <p>OŠ HJ A.6.4. Učenik piše pripovjedne i opisne tekstove prema planu pisanja.</p> <p>OŠ HJ A.7.4. Učenik piše objektivne pripovjedne tekstove u skladu s temom i prema planu.</p> <p>OŠ HJ A.5.5. Učenik oblikuje tekst i primjenjuje znanja o promjenjivim i nepromjenjivim riječima na oglednim i čestim primjerima.</p> <p>OŠ HJ A.6.5. Učenik oblikuje tekst i primjenjuje jezična znanja o promjenjivim vrstama riječi na oglednim i čestim primjerima</p> <p>OŠ HJ A.7.5. Učenik oblikuje tekst i primjenjuje znanja o sintaktičkom ustrojstvu rečenice na oglednim i čestim primjerima.</p>	<p>Vrste tekstova:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ vijest ◆ komentar ◆ izvješće ◆ pismo ◆ obavijest <p>Pravopisni sadržaji*</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ veliko početno slovo u imenima ◆ zarez ◆ kratice i pokrate ◆ pravopisni znakovi u rečenici ◆ upravni i neupravni govor <p>*Navedeni se nastavni sadržaji mogu ispitati i u području ispitivanja hrvatskoga jezika.</p>

1.3. STRUKTURA ISPITA

Nacionalni ispit iz Hrvatskoga jezika za osmi razred osnovne škole sastoji se od dviju ispitnih cjelina: *Čitanje i hrvatski jezik* te *Pisanje*. Područje *Čitanje i hrvatski jezik* u prvoj ispitnoj cjelini sadrži ukupno 23 zadatka (13 zadataka u potpodručju čitanja književnoga teksta i 10 zadataka u potpodručju čitanja obavijesnoga teksta). Svaki zadatak u ovoj cjelini nosi jedan bod. Područje *Pisanje* u drugoj ispitnoj cjelini čini jedan zadatak pisanja koji nosi 24 boda. Ispit sadrži ukupno 47 zadataka i donosi ukupno 70 bodova.

U tablici 2. navedeni su broj zadataka i broj bodova za svaku ispitnu cjelinu.

Tablica 2. Broj zadataka i broj bodova za svaku ispitnu cjelinu

PODRUČJE	POTPODRUČJE	BROJ ZADATAKA	BROJ BODOVA
Čitanje	Čitanje književnoga teksta	13	13
	Čitanje obavijesnoga teksta	10	10
Hrvatski jezik		23	23
Pisanje		1	24
UKUPNO		47	70

Nacionalni ispit iz Hrvatskoga jezika traje 180 minuta, a svaka ispitna cjelina traje po 90 minuta s pauzom u trajanju od 30 minuta.

1.4. PRIMJERI ZADATAKA

1. primjer

Pozorno pročitajte pjesmu.

U šumi, s leptirom

U šumi, na čistini,
Mirno sjedim, u suncu,
I kroz granje gledam
Nebo, blijedoplavo.

Ne pomiču se sjene.
U daljini lavež psa.
A žuti žuti leptir
Najprije me obligeće

Pa se zatim spusti
Na golo moje koljeno
I miruje, sa mnom,

Beskrnjno dugo:
Možda mu se čini
Da sam ja Zemљa.
Dragutin Tadijanović

Što je tema pjesme?

- A. sunčan dan
- B. igra na livadi
- C. šetnja šumom
- D. susret s leptirom

Točan odgovor: D

Područje ispitivanja: Čitanje

Potpodručje ispitivanja: Čitanje književnoga teksta

Odgajno-obrazovni ishodi:

OŠ HJ B.5.2. Učenik razlikuje temeljna žanrovska obilježja književnoga teksta.

OŠ HJ B.6.2. Učenik obrazlaže značenje književnoga teksta na temelju vlastitoga čitateljskog iskustva i znanja o književnosti.

OŠ HJ B.7.2. Učenik tumači književni tekst na temelju čitateljskoga iskustva i usporedbe s drugim tekstovima primjenjujući znanja o književnosti.

Kognitivna razina: primjena

Procijenjena težina: lagano

2. primjer

Koja je od sljedećih rečenica gramatički točna?

- A.** Otvorite vaše bilježnice.
- B.** Uzmi tvoj kišobran.
- C.** Pokažite mi svoje zadaće
- D.** Gledam u moju čitanku.

Točan odgovor: C

Područje ispitivanja: *Hrvatski jezik*

Odgajno-obrazovni ishod: OŠ HJ A.6.5. Učenik oblikuje tekst i primjenjuje jezična znanja o promjenjivim vrstama riječi na oglednim i čestim primjerima.

Kognitivna razina: razumijevanje

Procijenjena težina: srednje teško

3. primjer**Internet u životima djece i roditelja**

Povjerenje između roditelja i djeteta danas je osobito važno i zbog činjenice da je roditeljima sve teže nadzirati što njihova djeca rade na internetu. Naime, i ovo je istraživanje o internetu u životima djece i roditelja pokazalo da većina djece u dobi od 9 do 17 godina posjeduje mobitel / pametni telefon, odnosno računalo, laptop ili notebook uz pomoć kojega mogu pristupiti internetu samo za vlastitu upotrebu, dok djeca puno rjeđe pristupaju internetu preko tableta i igračih konzola (grafikon 1.). Posjedovanje vlastitih uređaja, osobito pametnih telefona, otežava roditeljski nadzor nad aktivnostima djece na internetu i sadržajima kojima ona pristupaju. Pritom je istraživanje pokazalo da mobitel / pametni telefon posjeduje 82,4 % djece u dobi od 9 do 11, 95,5 % djece u dobi od 12 do 14 te 99,1 % djece u dobi od 15 do 17 godina. Nisu uočene statistički značajne razlike između djevojčica i dječaka.

Grafikon 1. Posjedovanje uređaja za pristupanje internetu (%)

Prilagođeno prema tekstu na www.medijskapsmenost.hr

Što je potaknulo provedbu istraživanja *Internet u životima djece i roditelja*?

- A.** Htjelo se pokazati da roditeljima otežava nadzor ako djeca posjeduju vlastiti uređaj.
- B.** Htjelo se pokazati da korištenje tehnologije ugrožava povjerenje između roditelja i djece.
- C.** Htjelo se pokazati da se dječaci i djevojčice na sličan način koriste internetom.
- D.** Htjelo se pokazati da većina djece posjeduje vlastiti pametni uređaj.

Točan odgovor: B

Područje ispitivanja: Čitanje

Potpodručje ispitivanja: Čitanje obavijesnoga teksta

Odgjno-obrazovni ishod:

OŠ HJ A.5.3. Učenik čita tekst, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta.

OŠ HJ A.6.3. Učenik čita tekst, uspoređuje podatke prema važnosti i objašnjava značenje teksta.

OŠ HJ A.7.3 Učenik čita tekst, izvodi zaključke i tumači značenje teksta.

Kognitivna razina: primjena

Procijenjena težina: teško